



EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 19.10.2006
KOM(2006)545 lõplik

KOMISJONI TEATIS

Energiatõhususe tegevuskava: potentsiaali realiseerimine

{SEK(2006)1173}

{SEK(2006)1174}

{SEK(2006)1175}

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	3
2.	Eesmärk ja reguleerimisala	4
3.	Potentsiaalne kokkuvõide ja mõjud	5
4.	Kontekst	8
5.	Poliitika ja meetmed.....	8
5.1.	Dünaamilised energiatõhususnõuded energiat tarbivatele toodetele, ehitistele ja teenustele.....	9
5.2.	Energia muundamise parandamine	13
5.3.	Transpordisektor	15
5.4.	Energiatõhususe rahastamine, majanduslikud stiimulid ja energiahinnad.....	17
5.5.	Tarbimisharjumuste muutmine	18
5.6.	Rahvusvahelised partnerlussuhted	19
6.	Kokkuvõtte ja pilguheit tulevikku.....	20

Lisa

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Liit seisab silmitsi tõsiste energiaprobleemidega, mis tulenevad suurenenud impordisõltuvusest, fossiilkütuste ülemaailmsete varudega seotud muredest ning selgelt tajutavatest kliimamuutustest. Sellele vaatamata kulutab Euroopa ebaefektiivse kasutuse tõttu jätkuvalt vähemalt 20% oma energiast tarbetult. EL saab olla ja peab olema teenäitajaks, vähendades energia ebaefektiivset tarvitamist ning kasutades kõikvõimalikke poliitilisi vahendeid kõigil valitsus- ja ühiskonnatasanditel.

Suutmatus energiat tõhusalt kasutada läheb aastaks 2020 maksma rohkem kui 100 miljardit eurot aastas.¹ Säästupotentsiaali jätkusuutlik realiseerimine on ühenduse energiapoliitika põhielement. See on kindlalt kõige tõhusam viis ühtaegu suurendada varustuskindlust, vähendada süsinikuühendite heiteid, parandada konkurentsivõimet ning stimuleerida energiatõhusate tehnoloogiate ja toodete suure ja juhtiva turu arengut. See kehtib ka säästupotentsiaali teostamiseks nõutavate investeerimiskulude arvesse võtmisel. Vajadust tugevdatud energiapoliitika järele, mis oleks suunatud tõhusamatele energia tarbimise ja tootmise mudelitele, rõhutati komisjoni rohelises raamatus „Euroopa strateegia säästva, konkurentsivõimelise ja turvalise energia tagamiseks“.² 2006. aasta kevadine Euroopa Ülemkogu³ kutsus kiirkorras vastu võtma ambitsioonikat ja realistlikku energiatõhususe tegevuskava, pidades silmas ELi potentsiaali säästa 2020. aastaks 20% energiat.

Selle potentsiaali realiseerimine nõuab märkimisväärset muutust meie lähenemisviisis energiatarbimisse. Euroopa peab võrreldes viimaste aastatega suurendama energiatõhususe määra üle kahe korra. Ühiskonna käitumismudelite muutmine vajab paradigmuuutust, et me kasutaks samaväärse elukvaliteedi tagamiseks vähem energiat. Tootjaid tuleks julgustada arendama rohkem energiatõhusaid tehnoloogiaid ja tooteid ning tarbijad vajavad selliste toodete ostmiseks ja ratsionaalseks kasutamiseks tugevamaid stiimuleid. Parima võimaliku tehnika kasutamine on esmatähtis. Tegevuskava eesmärk on täidetav olemasolevaid tehnoloogiaid kasutades, kuid selge on see, et samaväärselt tuleks julgustada tegevuskava rakendusaja jooksul arendatavate uuenduslike tehnoloogiate kasutuselevõttu.

2020. aastaks 20% suuruse potentsiaali realiseerimine, mis on võrdväärne umbes 390 miljoni tonni naftaekvivalendiga (Mtoe), annab tulemuseks suure energia- ja keskkonnakasvu. CO₂ heiteid tuleks vähendada lähtetasemega võrreldes 780 miljoni tonni CO₂ võrra – üle kahe korra rohkem kogusest, mille võrra ELil on vaja vähendada oma heiteid 2012. aastaks vastavalt Kyoto protokollile. Lisakulutused, mis tulenevad investeeringutest tõhusamatesse ja uuenduslikumatesse tehnoloogiatesse, korvab küllaga üle 100 miljardi euro suurune kütusesääst aastas.

¹ 390 miljonit tonni naftaekvivalenti (Mtoe) hinnaga 48 USA dollarit/barrel (maksudeta).

² KOM(2006)105 lõplik, 8.3.2006.

³ Eesistujariigi 23.–24. märtsi 2006. aasta järeldused. 7775/1/06 REV1, 18.5.2006.

Käesolevas dokumendis esitataksegi selline tegevuskava, mille eesmärk on realiseerida potentsiaal ja säilitada Euroopa positsioon maailma ühe kõige energiatõhusama piirkonnana. Tegevuskava poliitilised suunad ja meetmed põhinevad energiatõhususe rohelise raamatu⁴ üle peetud konsultatsioonidel. Enamikku neist on konsultatsioonidel osalenud sidusrühmad konkreetselt toetanud. Analüüsis tõstatatud põhipunktid ning vastused küsimustele seoses energiatõhususe rohelise raamatuga viitasid vajadusele parandada energiatarbimise ja kättesaadavate energiatõhusate tehnoloogiate ja tehnikate kohta pakutava teabe kättesaadavust ning kvaliteeti. Kõige suuremaks prioriteediks tunnistati energiatõhusus ehitussektoris. Energiatõhususe suurendamist transpordisektoris peeti eriti tähtsaks, sest kõnealune sektor tarbib hulgaliselt naftatooteid ja on kõige kiiremini kasvava heiteprofiiliga. Tööstusega seoses tõsteti esile arvestatavat potentsiaali energianõudluse ja CO₂ heidete vähendamiseks. Vastustes kutsuti ka võtma mitmeid poliitilisi meetmeid riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil (muu hulgas suunatud ja järjepidevate maksumeetmete laialdasem kasutamine, väliskulude arvessevõtmine, liikmesriikide täielik toetus riiklike energiatõhususe tegevuskavade kaudu, mittesiduvad suunised, märgised ja eesmärgid ning valitsussektori juhtiv positsioon riigihangetes). Samuti sooviti siduvaid tõhususe miinimumnõudeid autodele.

Peale selle sisaldab Euroopa Parlamendi arvamus rohelise raamatu kohta⁵ rohkem kui 100 soovitus. Kõnealused soovitusel on samuti vägagi kooskõlas tegevuskavas sisalduvate ettepanekutega. Asjaomaseid sidusrühmi ühendav ning konkurentsivõimet, energeetikat ja keskkonda käsitlev komisjoni asutatud kõrgetasemeline töörühm andis oma panuse ja toetuse ELi 20% suuruse energiasäästupotentsiaali realiseerimiseks 2020. aastaks.⁶

2. EESMÄRK JA REGULEERIMISALA

Käesolevas tegevuskavas visandatakse poliitika ja meetmete raamistik, et hoogustada hinnanguliselt 20% suuruse säästupotentsiaali realiseerimist ELi aastases primaarenergia tarbimises aastaks 2020.⁷ Kavas loetletakse mitmeid kulutõhusaid meetmeid,⁸ pakkudes välja prioriteetsed meetmed, mis tuleks algselt viivitamata, ning muud meetmed, mis tuleks algselt järk-järgult kavaga hõlmatud kuueaastase perioodi jooksul. Potentsiaali täielikuks realiseerimiseks aastaks 2020 on vaja täiendavaid meetmeid.

⁴ Roheline raamat energiatõhususe kohta ehk „Kuidas saavutada vähemaga rohkem“ (KOM(2005) 265 lõplik, 22.6.2005). Kõnealuse rohelise raamatu üle peetud avaliku konsultatsiooni raames saadi kokku 241 vastust, milles kutsuti võtma meetmeid kõikides energiasektorites. (Komisjoni talituste töddokument (SEK(2006)693, 29.5.2006).

⁵ Euroopa Parlamendi aruanne P6_A(2006) 0160, 3.5.2006.

⁶ Kõnealuse kõrgetasemelise töörühma esimene aruanne valmis 2. juunil 2006 („Kaasaaitamine integreeritud lähenemisviisile konkurentsivõime, energia- ja keskkonnapoliitika suhtes – Energiaturu toimimine, juurdepääs energiale, energiatõhusus ja ELi heitkogustega kauplemise süsteem“; http://ec.europa.eu/enterprise/environment/hlg/hlg_en.htm). Kõnealuses aruandes käsitleti konkreetselt mitmeid soovitusi energiatõhususe suurendamiseks.

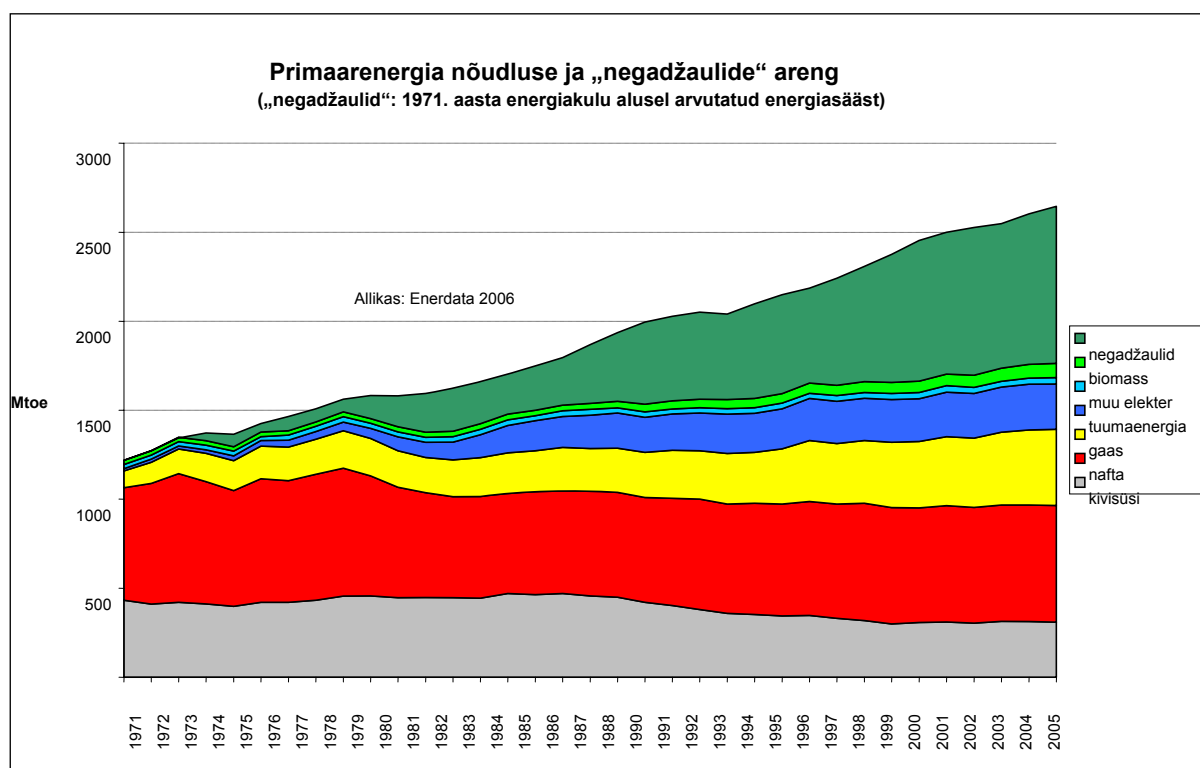
⁷ Võrreldes lähtetasemega. Vt KOM(2005)265 lõplik, 22.6.2005.

⁸ Samal ajal, kui kulutõhususe tõlgendamine energiatõhusust käsitlevates ühenduse õigusaktides on tahtlikult jäetud liikmesriikide otsustada, peetakse üldiselt kõige selgemaks ja lihtsamini tõlgendatavaks majandusliku hindamise vahendiks lühima elutsükli maksumuse (LCC) meetodit, mis on ette nähtud energiainvesteeringute jaoks (energiaga varustamise või nõudluse lähtekohast).

Tegevuskava eesmärk on mobiliseerida elanikkond ja otsustajad kõikidel valitsemistasanditel ning kujundada energia siseturg ümber nii, et ELi kodanikud saaksid kasutada maailma kõige energiasäästlikumaid infrastruktuure, hooneid, seadmeid, protsesse, transpordivahendeid ja energiasüsteeme. Arvestades inimteguuri tähtsust energiatarbimise vähendamisel, julgustatakse kõnealuses tegevuskavas kodanikke kasutama energiat nii ratsionaalselt kui võimalik. Energiatõhusus seisneb mitte ainult õigusaktides, vaid ka üksikisikute teadlikes valikutes.

3. POTENTSIAALNE KOKKUHOID JA MÕJUD

Allpool esitatud joonisel 1 on näidatud, kuidas energiatarbimise paranemine on vähendanud ELi energiakasutust viimase 35 aasta jooksul. Siit nähtub, et 2005. aastaks on „negadžaulid“ (ehk säästmise teel ära hoitud energiatarbimine) muutunud kõige tähtsamaks energiaressursiks.



Joonis 1

Kuigi energiatarbimine on viimastel aastatel oluliselt paranenud, on lisaks majanduse hinnamõjude ja struktuurimuutustega, tehnoloogia loomuliku väljavahetumisega ning juba olemasolevate meetmetega saavutatavale kokkuhoiule 2020. aastaks tehniliselt ja majanduslikult võimalik säästa kogu primaarenergiast veel vähemalt 20%. Suurim kulutõhus energiasäästu kogupotentsiaal (praegu vastavalt ligikaudu 27% ja 30% energiakasutusest) on eluhoonete (kodumajapidamiste) ja ärihoonete sektoris (teenindussektoris), osalt sealse suure kogutarbimise tõttu. Eluhoonetes pakub parimat säästuvõimalust uue seina- ja katusesoojustuse paigaldamine, samas kui ärihoonetes on olulised tõhusamad energiahaldamissüsteemid. Täiustatud aparaadid ja muud energiat tarbivad seadmed pakuvad jätkuvalt tohutuid võimalusi energia säästmiseks. Tootvas tööstuses, kus suurimat säästupotentsiaali kätkevad endas välisseadmed, nagu näiteks mootorid, ventilaatorid ja

valgustus,⁹ on kogupotentsiaal ligikaudu 25%. Transpordis on samasugune energiasäästu kogupotentsiaal hinnangute kohaselt 26%, mis hõlmab teistele transpordiliikidele üleminekust tulenevat olulist mõju,¹⁰ kooskõlas transpordipoliitika valge raamatu vahekokkuvõttega¹¹

Sektor	Energiatarbimine (Mtoe) 2005	Energiatarbimine (Mtoe) 2020 („tavapärase tegevus“)	Energiasäästupotentsiaal 2020 (Mtoe)	Energiasäästu kogupotentsiaal 2020 (%)
Majapidamised (elumajad)	280	338	91	27%
Äriehitised (teenindus)	157	211	63	30%
Transport	332	405	105	26%
Tootev tööstus	297	382	95	25%

Joonis 2: Hinnanguline energiasäästu kogupotentsiaal lõpptarbimissektorites¹²

Lähtudes kõnealusest kogupotentsiaali lähtestsenaariumist seoses lõpptarbimissektoritega, moodustab uue poliitikaga ja meetmetekuga ning olemasolevate tõhustamisega kaasnev täiendav kokkuhoid (sealhulgas säästud lõpptarbimissektorites ja energia muundamise tasandil) aastaks 2020 realistliku hinnangu kohaselt kuni 20% (1,5% ehk 390 miljonit tonni naftaekvivalenti aastas). See lisandub 1,8%lisele ehk 470 Mtoe suurusele energiasäästule aastas, mis tuleneb eeldatavatest struktuurimuudatustest, varasema poliitika mõjust ja sõltumatutest muutustest, mida tingivad tehnoloogia loomulik väljavahetumine, energiahindade muutumine jms. Kõnealused mõjud on illustreeritud joonisel 3, kus „varasem poliitika“ osutab ELi tasandil juba vastu võetud ja rakendatud õigusaktidele, „uus poliitika“ tähendab meetmeid, mis on praegu rakendamisel ja mida käesolev tegevuskava veelgi tugevdab, ning „uus direktiiviväline poliitika“ osutab selles tegevuskavas välja töötatud poliitikasuundadele ja meetmetele.

⁹ 20% ülemaailmsest elektrienergia toodangust kasutatakse tänapäeval valgustuseks. Uuringute kohaselt võib suure tõhususega valgusdiodi (LED) tehnoloogia (juba turul saadaval) kasutuselevõtt 2015. aastaks säästa 30% tänasest üldvalgustuse tarbimisest ning 2025. aastaks säästa 50%.

¹⁰ Wuppertali instituudi hinnang 2005, aluseks Mantzos (2003) ja „Heitkoguste vähendamise valdkondlike eesmärkide majanduslik hindamine seoses kliimamuutustega“, ECOFYS, märts 2001. Täiendavat teavet sisaldab mõju hindamise lõpparuanne (CLWP: 2006/TREN/032), 4. lisa, juuli 2006.

¹¹ Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile, „Liikumisvõimeline Euroopa – Jätkusuutlik liikuvus meie mandril. Euroopa Komisjoni 2001. aasta transpordipoliitika valge raamatu vahekokkuvõtte“, KOM(2006)314 lõplik.

¹² Allikas: Euroopa Komisjon, EL25 lähtestsenaarium ja Wuppertali instituut 2005.

4. KONTEKST

Käesolevas tegevuskavas tõstetakse esile põhiettepanekud ja asetatakse need poliitilisse konteksti. Nendes ettepanekutes on arvestatud hiljuti ELi ja muudel tasanditel vastu võetud õigusakte, mis on juba aidanud kaasa Euroopa ülemaailmse juhtpositsiooni kujundamisele energiatõhususe vallas. Komisjon pakub lisaks välja 10 prioriteetset meetet, mis hõlmavad kõiki energiasektoreid ning mis tuleks maksimaalse tulemuse saavutamiseks algatada viivitamata ja rakendada niipea kui võimalik. Liikmesriike, piirkondlikke ja kohalikke asutusi ning muid sidusrühmi kutsutakse võtma täiendavaid meetmeid, et toetada ja tugevdada tegevuskava rakendamist.

Lisa sisaldab ülevaatlikku meetmete loetelu koos ajakavaga. Meetmete täielik loetelu ning täiendav teave energiatarbimise, säästupotentsiaali, algatajate ja elluviijate ning mõjude kohta on esitatud komisjoni talituste töödokumendis „Energiatõhususe tegevuskava analüüs“, ¹⁴ mis on lisatud käesolevale dokumendile. Samuti on esitatud selle juurde kuuluv mõju hindamise aruanne ning kommenteeritud kokkuvõte. ¹⁵

5. POLIITIKA JA MEETMED

Energiatõhusus on esimene ja kõige olulisem küsimus energianõudluse ohjamisel ja vähendamisel, ehkki eesmärgiks võetud meetmeid on vaja nii energiatarbimisel kui ka energiaga varustamisel. „Tavapärane tegevus“ ei ole jätkusuutlik lahendus.

Hädavajalik on täielikult rakendada ja täita olemasolevaid ja tulevasi reguleerivaid raamistikke. Sellepärast on komisjon – õiguslikke vahendeid kasutades – rangelt nõudnud energiatõhusust mõjutavate ühenduse õigusnormide, sealhulgas energiasiseturгу, ehitisi ja seadmeid käsitlevate õigusaktide nõuetekohast ülevõtmist ja kohaldamist.

Sihipärased sektoripõhised ja horisontaalmeetmed on tegevuskavasse võetud järgnevalt kirjeldatud viisil. Esiteks on vaja kehtestada dünaamilised energiatõhususnõuded paljudele toodetele, ehitistele ja teenustele. Energia muundamise sektori jaoks on samuti vaja sihtotstarbelisi vahendeid, et suurendada nii uue kui ka olemasoleva tootmisvõimsuse tõhusust ning vähendada kadusid energia edastamisel ja jagamisel. Transpordisektori jaoks on vaja igakülgset ja järjekindlat lähenemist, mis on suunatud eri osalejatele, sealhulgas mootori- ja rehvitootjad, sõidukijuhid ja infrastruktuuri kavandajad.

Teiseks, energiatõhususe ja üldise majandusliku tasuvuse jaoks on olulised asjakohased ja kulused kajastavad hinnasignaalid. Samas on kõigis sektorites vaja paremaid rahastamisvahendeid ning majanduslikke stiimuleid, mis rakendatakse täielikus vastavuses kohaldatavate riigiabi reeglitega. Algusest peale on vaja tõsta teadlikkust ja muuta toimimisviise. Energiatõhususe probleemid nõuavad rahvusvaheliste suhete kaudu tungivalt käsitlemist ka globaalsel tasandil, hõlmates näiteks selliseid kaubeldavaid tooteid nagu kodumasinad.

¹⁴ SEK(2006) 1173.

¹⁵ SEK(2006) 1174 ja SEK(2006)1175.

Väga oluline funktsioon on ka innovatsioonil ja tehnoloogial. Strateegiline energiatehnoloogia kava, mille vastuvõtmine on plaanitud 2007. aastaks, annab ühtse ülevaate energiatehnoloogia perspektiivide kohta ning on määrava tähtsusega edasiste tehnoloogiast ajendatud säästutulemuste hoogustamisel kogu ühiskonnas. Erilist tähelepanu tuleks pöörata info- ja sidetehnoloogia pakutud võimalustele.¹⁶

Potentsiaali kasutatakse täielikult ainult siis, kui kõik kõnealused meetmed on kasutusele võetud. See nõuab igal tasandil, sealhulgas komisjonis, lisaressursside suunamist energiatõhususse.

Teatavate meetmete säästupotentsiaal ja võimalikud mõjud on suuremad või ilmsemad kui teistel, nagu on osutatud mõju hindamise aruandes. Tegevuskavas väljapakutud meetmed hakkavad sõltuma ka põhjalikest üksikmõjude hinnangutest. Tegevuskava täitmist tuleb kontrollida ning tegevuskava ajakohastada ning 2009. aastal koostatakse vahekokkuvõte, kasutades muuhulgas riiklike energiatõhususe tegevuskavasid¹⁷ ja ELi energiakasutuse strateegilisi läbivaatusi.

5.1. Dünaamilised energiatõhususnõuded energiat tarbivatele toodetele, ehitistele ja teenustele

Ühenduse õiguses kehtib terviklik direktiividest ja määrustest koosnev raamistik energiatõhususe suurendamiseks energiat tarbivate toodete, ehitiste ja teenuste puhul. Kõnealuste õigusaktide hulka kuuluvad ökodisaini direktiiv,¹⁸ Energy Stari programmi määrus,¹⁹ märgistusdirektiiv²⁰ oma kaheksa rakendusdirektiiviga, energia lõpptarbimise tõhususe ja energiateenuste direktiiv²¹ ning ehitiste energiatõhususe direktiiv²² Komisjon julgustab liikmesriike neid õigusakte ambitsioonikalt rakendama ja täitma, et tagada Euroopa energiatõhusate kaupade ja energiatoodete siseturu kiire areng ja turu ümberkujunemise jätkumine.²³ Seal, kus on ruumi seadusandlikele ja toetavatele lisameetmetele kõnealuse turu arengu tugevdamiseks ja kiirendamiseks, seatakse prioriteetseks ka need meetmed.

(1) Toodete muutmine energiatõhusamaks

Tarbijad ei võta piisavalt arvesse energiatõhusatest aparaatidest ja seadmetest tulenevat majanduslikku kasu. Tarbijate ostuotsused on heade tulemuste saavutamiseks siiski väga olulised. Tõhusus peaks saama peamiseks teguriks tarbijate otsuste langetamisel. Komisjon peab dünaamiliste energiatõhususe standardite kasutamist kombineeritult tulemuslikkuse hindamise ja märgistamise süsteemidega võimsaks vahendiks tarbijate teavitamisel ja turu muutmisel energiatõhususe suunas.

¹⁶ Info- ja sidetehnika laialdane kasutus vajab pooljuht- ja patareitehnoloogia tõhususe märkimisväärset parandamist. Komisjon toetab nende valdkondade teadus- ja uurimistööd seitsmenda teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse raamprogrammi raames, nagu see tehti teatavaks esimeses aastaaruandes Euroopa infoühiskonna kohta (KOM (2006) 215).

¹⁷ Nõutud direktiiviga 2006/32/EÜ, mis käsitleb energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid (ELT L 114, 27.4.2006, lk 64).

¹⁸ ELT L 191, 22.7.2005, lk 29.

¹⁹ Määrus (EÜ) nr 2422/2001.

²⁰ Direktiiv 92/75/EÜ (EÜT L 297, 13.10.1992, lk 16–19).

²¹ ELT L 114, 27.4.2006, lk 64.

²² EÜT L 1, 4.1.2003, lk 65.

²³ Energiatõhusust käsitlevate õigusaktide teatamata jätmisega ja ebaõige kohaldamisega seoses on praeguseks algatatud menetlused 20 liikmesriigi vastu.

Prioriteetne meede 1

Aparaatide ja seadmete märgistamine ja energiatõhususe miinimumstandardid

Alates 2007. aastast töötatakse märgistusdirektiivi ja ökodisaini direktiivi alusel välja ajakohastatud ja dünaamiline märgistus ning energiatõhususe miinimumstandardid aparaatidele ja muudele energiat tarbivatele seadmetele. Erilist tähelepanu pööratakse ooterežiimikadude vähendamisele. Komisjon alustab kõnealuste nõuete vastuvõtmist 14 prioriteetse tooterühma osas, eesmärgiga võtta need kõik vastu 2008. aasta lõpuks. Komisjon vaatab tõhustamise eesmärgil üle märgistamist käsitleva raamdirektiivi 92/75/EÜ. Olemasolevat märgistusklassifikatsiooni uuendatakse.

2007. aastal alustab komisjon energiatõhususe miinimumstandardite (ökodisaini nõuete) vastuvõtmist, rakendades direktiivid 14 prioriteetse tooterühma osas, mille hulka kuuluvad kuumaveekatlad, veesoojendid, tarbeelektronikaseadmed, koopiamasinad, televiisorid, ooterežiimiga seadmed, akulaadijad, valgustid, elektrimootorid ja muud tooted, vastavalt allpool esitatud ajakavale. Kõnealused direktiivid sisaldavad võimalusel ka viiteid tulevastele nõuetele, mis kehtestatakse näiteks viie aasta pärast, et tootjad saaksid valmistuda tootekujundustsükli uute nõuete rakendamiseks. Komisjon tagab, et CEN/CENELECI kaudu või muid asjakohased vahendeid kasutades töötatakse õigeks ajaks välja asjakohased mõõtemetodid. Kokkulepitud miinimumnõuetele mittevastavaid tooteid ei tohi turustada.

* includes WTO notification, translations and reinforced scrutiny by European Parliament

Lisaks võtab komisjon 2007. aastal vastu töökava, et realiseerida täiendavate energiat tarvivate toodete siseturg aastaks 2010. See peaks tagama, et kogu energiatarbimisest olulise osa tarvivad tooted hõlmatakse ELi kõikides osades kehtivate miinimumstandarditega ja tõhususe hindamisega/märgistamisega ökodisaini direktiivi ja/või märgistamise direktiivi alusel (läheldes direktiivis sisalduvast lühima elutsükli maksumuse metoodikast). Aastaks 2010 hõlmatakse oluline osa kõnealustest toodetest. Tootjatele tehakse kättesaadavaks teave energiatõhususnõuete võimalike tulevaste läbivaatuste kohta.

Selleks et suurendada ELi märgistamissüsteemi teabeväärtust, alustab komisjon 2007. aastal raamdirektiivi 92/75/EÜ läbivaatamist, et laiendada direktiivi kohaldamisala muudele energiat kasutavatele seadmetele, nagu näiteks kaubanduses kasutatavad külmutusseadmed, juhul kui kõnealuse laiendamisega suureneb direktiivi tõhusus. Olemasolevaid märgistusklassifikatsioone uuendatakse ja korrastatakse iga viie aasta järel või vastavalt tehnoloogia arenemisele ökodisaini käsitlevate uuringute põhjal eesmärgiga reserveerida A-märgistus 10–20% kõige energiatõhusamate seadmete jaoks.

Liikmesriigi tasandil on vaja rakendada, jälgida ja täita öko-disaini ja märgistamissüsteemi nõudeid. Märgistamissüsteem on samal ajal ka väga kasulik vahend riigi poliitika, sealhulgas teabekampaaniate, allahindluskavade, riigihankesuuniste ja valgete sertifikaatide kavade toetamiseks.

(2) Teenuste arendamine energia lõpptarbimise tõhususe suunas

Käesoleval aastal vastuvõetud energia lõpptarbimise tõhususe ja energiateenuste direktiivis (2006/32/EÜ) on sätestatud sobiv raamistik kogu ELi hõlmava energiatõhususkoostöö tugevdamiseks valdkondades, kus on olemas selge energiasäästupotentsiaal. Liikmesriikide ametiasutustelt nõutakse täielikku koostööd direktiivi rakendamisel, eriti aga ambitsioonikate riiklike tegevuskavade koostamisel. Komisjon valmistab koos Euroopa energiasektori reguleerijate nõukoguga (CEER) direktiivi raames ette vastastikuse mõistmise memorandum, millega nähakse ette energia lõpptarbimise tõhususe parandamise juhend ja eeskiri kõikides valdkondades. Kõnealune direktiiv võimaldab ühtlasi hinnata 2008. aastal ELi valgete sertifikaatide kava, võttes seejuures arvesse liikmesriikide arengut ning ELi ühtlustatud mõõtesüsteemiga tehtud edusamme energiatõhususe parandamiseks.

(3) Ehitiste energiatõhusamaks muutmise

Prioriteetne meede 2

Energiatõhususe nõuded ehituses ja väga madala energiatarbega hooned („passiivmajad“)

Komisjon teeb ettepaneku oluliselt laiendada ehitiste energiatõhususe direktiivi reguleerimisala 2009. aastal pärast selle täielikku rakendamist. Samuti pakub komisjon välja ELi energiatõhususe miinimumnõuded uute ja renoveeritud ehitiste jaoks (kWh/m²). Uute ehitiste jaoks töötab komisjon liikmesriikide ja peamiste sidusrühmadega dialoogi pidades 2008. aasta lõpuks välja ka väga madala energiatarbega hoonete või passiivmajade²⁴ strateegia eesmärgiga võtta need majad 2015. aastaks laiemalt kasutusele. Komisjon annab oma hoonetega selleks eeskuju.

Ehitiste energiatõhususe direktiivil (2002/91/EÜ), mille liikmesriigid peavad üle võtma 2006. aasta jaanuariks,²⁵ võib olla oluline osa ehitussektori hinnanguliselt 28%²⁶ suuruse säästupotentsiaali realiseerimisel, mille tulemusel võib ELi koguenergiatarbimine väheneda ligi 11% võrra. Selleks aga, et ehitussektori säästupotentsiaali täielikult ära kasutada, teeb komisjon ettepaneku laiendada direktiivi kohaldamisala enamiku olemasolevate ehitiste hõlmamiseks, nii et näiteks energiatõhususe miinimumnõudeid tuleks suurema renoveerimise korral täita ka alla 1000 m² suuruse kasuliku kogupindalaga ehitiste puhul. Ühtlasi teeb komisjon 2009. aastal ettepaneku ELi energiatõhususe miinimumnõuete kehtestamiseks uutele ja renoveeritud ehitistele (kWh/m²) ning nende osadele, nagu näiteks aknad. Koostöös ehitussektoriga astub komisjon vajalikud sammud väga madala energiatarbega hoonete või passiivmajade kasutuselevõtu strateegia väljatöötamiseks, eesmärgiga muuta seda tüüpi hooned keskpikas perspektiivis uusehitiste standardiks, vastavalt sellele, kuidas asjakohased tehnoloogiad kättesaadavaks muutuvad.

ELi olemasolevate õigusaktidega seonduvate meetmeteettepanekute põhjalikum loetelu on esitatud lisas.

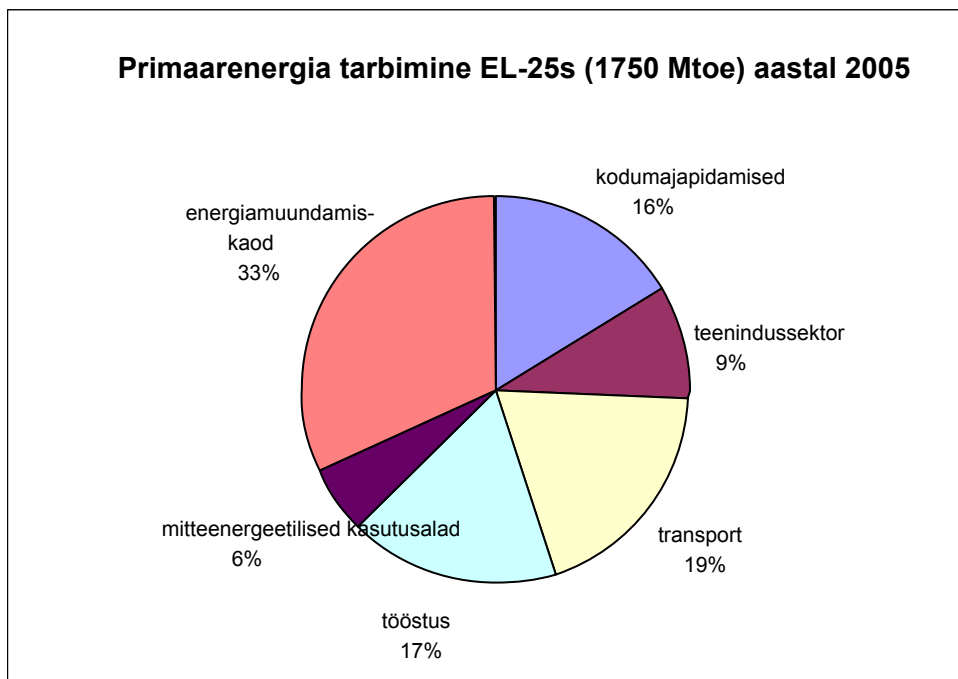
5.2. Energia muundamise parandamine

Energia tootmises ja jaotamises on energiamuundamiskadude ulatuslikkuse tõttu (joonis 4) olemas suur potentsiaal energiatõhususe parandamiseks.

²⁴ Harilikult määratletakse passiivmaju kui maju, millel puudub tavapärane küttesüsteem ja aktiivne jahutussüsteem. See tähendab väga head isolatsioonitaset ja mehaanilist ventilatsioonisüsteemi väga tõhusa järelküttega. Kõnealuseid maju võib nimetada ka nullenergiamajadeks või kütteta majadeks.

²⁵ Liikmesriigid võivad taotleda kolmeaastast lisatähtaega (kuni 2009. aastani) kõnealuse direktiivi teatavate sätete täielikuks rakendamiseks.

²⁶ Wuppertali instituudi 2005. aasta hinnang, aluseks Mantzos (2003). Näiteks tarbib säästupirn viis korda vähem voolu kui tavaline pirn. Lambipirnide väljavahetamisega võib keskmises majapidamises hõlpsasti säästa 100 eurot aastas.



Joonis 4

Energia muundamise sektor kasutab ühe kolmandiku kogu primaarenergiast. Samal ajal on näiteks keskmine muundamiseefektiivsus elektri tootmisel ligikaudu 40%. Uue tootmisvõimsuse efektiivsus saab olla ligi 60%. See loob suure potentsiaali energiatõhususe parandamiseks. Ülekande- ja jaotusvõrgukadusid – mis on sageli isegi kuni 10% – saab samuti vähendada.

ELi heitkogustega kauplemise süsteem on tõhus vahend, millega kannustada elektritootjaid vähendama heitkoguseid ja parandama tõhusust kõige kulutõhusamal viisil. Praegu kavandab komisjon kõnealuse süsteemi läbivaatamist.²⁷ Riikliku jaotuskava kehtestamise ja turul CO₂ heitekvootide üldise nappuse tekitamisega saavad liikmesriigid edasi kasutada ELi heitkogustega kauplemise süsteemi kui vahendit tõhusama elektritootmise stimuleerimiseks. Sellegipoolest leiab komisjon, et vaja on mitmeid uusi meetmeid ning teeb nende kohta ettepaneku.

²⁷ Kogemused ning arutelud komisjoni ja liikmesriikide vahel riiklike jaotuskavade kohta ajavahemikuks 2008–2012 peaksid samuti pakkuma nõuandeid süsteemi pragmaatiliseks täiustamiseks.

Prioriteetne meede 3

Elektri tootmise ja jaotamise tõhustamine

Komisjon töötab 2008. aastaks välja siduvad energiatõhususe miinimumnõuded uutele alla 20 MW võimsusega elektri-, kütte- ja jahutusseadmetele²⁸ ning kaalub vajaduse korral selliste nõuete vastuvõtmist suurema võimsusega tootmiseseadmete jaoks. Samuti arendab komisjon koos energiatarnijatega välja hea tegutsemistava suunised olemasolevatele seadmetele, et suurendada kõikide elektrijaamade keskmist tootmistõhusust, ning lepib kokku hea reguleerimistava suunised ülekande- ja jaotuskadude vähendamiseks. Ettepanek uueks reguleerivaks raamistikuks, millega edendatakse detsentraliseeritud energiatootmise ühendamist põhivõrkudesse, esitatakse 2007. aastal.

Selleks et parandada üldist tõhusust energia muundamise sektoris, teeb komisjon tihedat koostööd energia tarnijate ja jaotusvõrguettevõtjatega ning Euroopa energiasektori reguleerijate nõukoguga (CEER) ja elektri- ja gaasisektori Euroopa reguleerivate asutuste töögrupiga (ERGEG)

Koostootmise stimuleerimise direktiivi (2004/8/EÜ) rakendamisel on võimalik vähendada jaotusvõrkudes tekkivaid kadusid. Praegu toodetakse kõnealuse tehnoloogia abil ainult ligikaudu 13% ELis tarbitavast elektrienergiast. Arvutusmeetodite ja päritolutagatiste ühtlustamine ning mõõtmise parandamine ja normide kehtestamine on hädavajalikud, et stimuleerida edasisi edusamme koostootmise arendamisel. Püütakse saavutada kõiki kõnealuseid eesmärke. Samuti tehakse ettepanek energiatõhususe miinimumnõuete ja eeskirjade kohta kaugkütte- ja mikrokoostootmisüksustele alates 2007. aastast.

Ka kõnealuse tegevusega seoses on lisas esitatud ettepanekud meetmete täielik loetelu.

5.3. Transpordisektor

Transpordisektoril on Euroopa majanduses keskne roll ja selle arvele langeb peaaegu 20% kogu primaarenergia tarbimisest. 98% selles sektoris tarbitavast energiast tuleb fossiilkütustest. Kuna transport on energiakasutuse poolest kõige kiiremini kasvav sektor, on see fossiilkütuste impordist sõltuvuse ja kasvuhooonegaaside üks peamisi allikaid. Seetõttu on oluline realiseerida energiasäästupotentsiaal kõnealuses sektoris. Seda potentsiaali on eelkõige võimalik realiseerida, tagades autode kütusesäästlikkuse, arendades turge keskkonnahoidlikumatele sõidukitele, tagades nõuetekohase rehvirõhu säilitamise ning täiustades linna-, raudtee-, mere- ja õhustranspordisüsteeme, aga ka muutes transpordikäitumist. Intermodaalsuse, st eri transpordiliikide eraldi ja koos tõhusa kasutamise tulemuseks on vahendite, sh energia optimaalne kasutamine. Merelühisõitude ja merekiirteede ja muude keskkonnasõbralikumate ja energiasäästlikumate transpordiliikide edendamine aitab kaasa energiasäästlikkuse suurendamisele.

²⁸

Kõnealune toodang ei ole hõlmatud ELi heitkogustega kauplemise süsteemi.

Prioriteetne meede 4

Autode kütusesäästlikkuse saavutamine

Komisjon on võtnud kindlaks sihiks tegelda autode energiatõhususe ja CO₂ heidetega ning paneb vajaduse korral 2007. aastal ette õigusaktid, millega tagada, et igakülgse ja järjekindla lähenemisviisi abil saavutatakse vastavalt kokkulepitud ELi eesmärgile 2012. aastaks heidete tase 120 g CO₂/km. Paralleelselt teeb komisjon ettepaneku tugevdada ELi nõudeid autode märgistamisele.

Kütusesäästlikkuse ja CO₂ heidete vahelisest tihedast seosest tulenevalt saab suure osa sellest potentsiaalset realiseerida uute meetmete, sealhulgas õigusaktide abil, et tagada CO₂ heidete vähendamine vajalikul määral. Kui selgub, et autotootjad ei täida oma vabatahtlikult võetud kohustust saavutada 2008.–2009. aastaks eesmärk 140 g CO₂/km, teeb komisjon kõhklemata ettepaneku asjakohaste õigusaktide vastuvõtmiseks. Selleks võetakse enne 2006. aasta lõppu vastu komisjoni teatis, milles käsitletakse muudetud strateegiat autode CO₂ heidete vähendamiseks praegustest vabatahtlikult võetud kohustustest suuremal määral ning mille abil püütakse põimitult, teisi asjaomaseid sidusrühmi ja pädevaid asutusi ning muid instrumente kaasates saavutada 2012. aastaks ühenduse eesmärk 120 g CO₂/km.²⁹

Komisjon jätkab jõupingutusi puhtamate, arukamate, ohutumate ja energiatõhusamate sõidukite turgude arendamisel riigihangete ja teadlikkuse tõstmise kaudu. Samuti kasutatakse sõidukite energiatõhususe suurendamiseks järjest rohkem info- ja sidetehnoloogiat.³⁰ Esitatakse ettepanek autode kütusekulu märgistamise muudetud ja laiendatud direktiivi (1999/94/EÜ) vastuvõtmiseks, et täiustada ja ühtlustada märgistuse kujundust kogu ELis, eesmärgiga suunata tarbijaid ja tootjaid tõhusamate sõidukite poole. Nagu muudegi toodete puhul, reserveeritakse A-märgistus 10–20% kõige energiatõhusamate autode jaoks ning märgistamissüsteemi ajakohastatakse 3 aasta pärast.

Rehvid ja rehvirõhk võivad suurendada sõiduki kütusesäästlikkust hinnanguliselt rohkem kui 5%.³¹ Komisjon annab välja mandaadi maantee sõidukirehvide maksimaalse veeretakistusjõu piiranguid ja märgistamist reguleerivale tunnustatud Euroopa standardile ning võimaluse korral rahvusvahelisele standardile. Lisaks hõlbustab komisjon vabatahtlike kokkulepete sõlmimist ja kaalub muid meetmeid, et julgustada rehvimanomeetrite paigaldamist maantee sõidukitele, sealhulgas rehvirõhu mõõtesüsteemide kohustuslikku paigaldamist uutele maantee sõidukitele.

Vaja on vähendada ebatõhusa linnatranspordi põhjustatud tarbetut energiakulu. Tunnistades kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vastustust, pakub komisjon linnatranspordi kohta peagi avaldatava rohelise raamatu raames välja ühiseid lahendusi, mis põhinevad juba õnnestunult äraproovitud meetmetel, sealhulgas vajaduse korral infrastruktuuri kasutamine ning tee- ja ummikumaksud. Sinna kuuluvad uued lahendused, millega julgustatakse kasutama linnatransporti, auto ühiskasutust (ingl *car-sharing*), muid kui motoriseeritud liikumisviise ja

²⁹ Näiteks CO₂ heidete arvessevõtmine sõiduautodega seotud maksude puhul (KOM(2005) 261).

³⁰ „Intelligentse auto“ algatuse teatis (KOM(2006) 59 (lõplik)) ja 2. teatis e-ohutuse kohta (KOM(2005)431 lõplik).

³¹ Lisaks olulisele kokkuhoiule, mis tuleb saavutada õigete rehvide kasutamisega õige rõhu all, saab keskmine autojuht hõlpsasti säästa kütuselt 100 eurot aastas, sõites keskkonnahoidlikumal viisil (Rahvusvaheline Energiaagentuur, „Nafta säästmine kiirustades“, 2005).

kaugtööd Euroopa linnades. Ühised lahendused võtavad arvesse linnakeskkonda käsitlevat temaatilist strateegiat³² ning algatusest CIVITAS³³ saadud kogemust.

Seoses muude transpordiliikide energiatõhususe parandamisega, kaalub komisjon merendussektori puhul turupõhiseid instrumente ning teeb hiljutise teatise järel, milles käsitleti lennunduse mõju kliimamuutustele,³⁴ ettepaneku võtta meetmeid lennundussektoris, näiteks lennundussektori hõlmamine heitkogustega kauplemise süsteemi, seadmata ohtu kõnealuste sektorite üldist konkurentsivõimet. Raudteetranspordi energiatõhusust edendatakse vastava õigusliku raamistiku täieliku rakendamisega aastaks 2007. Ettepanud meetmete põhjalikum loetelu on esitatud lisas.

5.4. Energiatõhususe rahastamine, majanduslikud stiimulid ja energiahinnad

Kuigi paljud energiatõhusust käsitlevad meetmed on igati kulutõhusad ja tekkinud kulud saadakse lühikese aja jooksul tagasi, ei võeta mitmeid kõnealuseid meetmeid rahaliste takistuste tõttu. Selline olukord tekib eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete puhul.

Et lihtsustada energiatõhususe rahastamist ja parandada hinnasignaalide mõju energiatõhususele, selgitab komisjon välja ja püüab kõrvaldada allesjäänud õiguslikud takistused i) tõhususlahendusi pakkuvatele äriühingutele³⁵ (nn energiateenustega tegelevad ettevõtted), ii) ühisele ja garanteeritud säästmisele, iii) kolmandate osapoolte rahastamisele ning iv) energiatõhususe lepingute sõlmimisele. Laiendatakse kohalike käibefondide ja teabevõrgustike kasutamist.

Lisaks hõlbustatakse avaliku ja erasektori vahelisi partnerlussuhteid erapangandusega, EIP grupiga, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupangaga (EBRD) ning teiste rahvusvaheliste finantseerimisasutustega, et meelitada ligi rohkem finantseeringuid, mis hõlmavad laenude rahastamist, tagatisvahendeid ja riskikapitali uute energiatõhusate tehnoloogiate jaoks ELis.

Prioriteetne meede 5

VKEde ja energiateenustega tegelevate ettevõtete energiatõhususse tehtavate asjakohaste investeeringute hõlbustamine

Komisjon kutsub 2007. ja 2008. aastal mitme erialgatuse kaudu pangandussektorit pakkuma VKEdele ning energiateenustega tegelevatele ettevõtetele suunatud finantstooteid energiasauditingite kindlaks tehtud energiasäästulahenduste realiseerimiseks. Keskkonnahoidlike uuenduste edendamise eest võimaldatakse juurdepääs ühenduse rahale, näiteks CIPi³⁶ raames kaasrahastatavatele rohelistele investeerimisfondidele.

Energiatõhususe suurendamise potentsiaal on eriti suur uutes liikmesriikides. Komisjon kavatseb ühtlasi soodustada struktuuri- ja ühtekuuluvusfondide kasutamist, et parandada erafinantseeringute kättesaadavust energiatõhususe rahastamiseks riiklikul ja piirkondlikul tasandil.

³² KOM(2005)718 lõplik.

³³ TTA raamprogrammis sisalduv programm, millega aidatakse linnadel luua säästvam, puhtam ja energiatõhusam linnatranspordisüsteem.

³⁴ KOM(2005)459 lõplik.

³⁵ Harilikult võtavad kõnealused äriühingud endale teataval määral finantsriski. Osutatud teenuste eest tasumine põhineb (täielikult või osaliselt) energiatõhususe suhtes saavutatul ja muude kokkulepitud tulemuslikkuskriteeriumide täitmisel.

³⁶ Konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogramm (2007–2013).

Prioriteetne meede 6

Energiasäästu hoogustamine uutes liikmesriikides

Ühtekuuluvuspoliitika raames on üheks prioriteediks energiatõhusus. Komisjon julgustab Euroopa regionaalpoliitika raames kasutama riiklikke ja piirkondlikke kavasid mahukamate investeeringute³⁷ edendamiseks, et suurendada energiatõhusust, eriti uutes liikmesriikides, sealhulgas mitmepereelamute ja sotsiaalkorterite sektorites. Lisaks edendab komisjon liikmesriikide ja piirkondade vaheliste koostöövõrkude rajamist, et tagada energiatõhususe valdkonna parimate tavade rahastamine.

Kogemused on näidanud, et maksustamine, kui abivahend väliskulude arvesse võtmiseks, on võimas vahend energiatõhususe edendamisel.

Prioriteetne meede 7

Järjepidev maksustamine

Komisjon valmistab ette kaudset maksustamist käsitleva rohelise raamatu (2007) ja vaatab 2008. aastal täiendavalt läbi energiamaksude direktiivi,³⁸ et võimaldada energia ühtsemat ja sihipärasemat maksustamist, integreerides eelkõige energiatõhususe ja keskkonnaaspektid.

Lisaks vaatab komisjon 2007. aastal üle kulud ja eelised seoses maksusoodustuste kui ettevõtetele suunatud stiimuli kasutamisega, et ühelt poolt soodustada suurema hulga sertifitseeritud energiatõhusate masinate ja seadmete tootmist ning teiselt poolt julgustada tarbijaid selliseid masinaid ja seadmeid ostma.

Sõidukite maksustamisega seoses kutsub komisjon nõukogu võimalikult kiiresti vastu võtma ettepanekut siduda maksustamine CO₂ heidetega ning kutsub liikmesriike alustama nende muudatuste hõlmamisega kavandatavatesse maksureformidesse (KOM(2005)261).

Komisjon teeb 2007. aastal ka ettepaneku kaubandusliku diislikütuse maksustamiskorra loomiseks, eesmärgiga vähendada liikmesriikide maksumäärade liigseid erinevusi. Kõnealune ettepanek peaks suurendama maanteeveo energiatõhusust, vähendades „tankimisturismi“.

Lisaks tuletab komisjon meelde, et mitmetel liikmesriikidel on juba õigus kasutada vähendatud käibemaksumäära energiatõhususe suurendamiseks tehtavate investeeringute soodustamiseks (hoonete parem isolatsioon jne).

5.5. Tarbimisharjumuste muutmine

Energia tõhusaks kasutamiseks on vaja tegureid, mis motiveerivad, hõlbustavad ja toetavad ratsionaalset ja vastutustundlikku käitumist. Ratsionaalse turukäitumise tähtsateks eeldusteks on institutsiooniline suutlikkus, teadlikkus ning selge, usaldusväärne ja kättesaadav teave energiat kasutavate tehnoloogiate ja lahenduste kohta. Kõik sidusrühmad vajavad õpet ja koolitust ning selles on elutähtis roll infotehnoloogial.

³⁷ Eelkõige koostöös Euroopa Investeeringispanga (EIP), Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga (EBRD) ning muude rahvusvaheliste finantseerimisasutustega loodud ühiste toetusprogrammide kaudu, mis on suunatud piirkondadele, VKEdele ja linnadele. Sellised programmid on näiteks JASPERS, JEREMIE ja JESSICA.

³⁸ Direktiiv 2003/96/EÜ (ELT L 283, 31.10.2003, lk 51).

Prioriteetne meede 8

Teadlikkuse suurendamine seoses energiatõhususega

Lisaks täiustatud märgistamisele hõlmavad prioriteetsed õppetegevuse valdkonnad haridus- ja koolituskavasid ning -programme tööstus- ja kommunaaletevõtete energeetikajuhtidele. Samuti hõlmavad need õppevahendeid alg-, kesk- ja kutsehariduse õppekavade jaoks. Kõnealused õppekavad töötatakse alates 2007. aastast välja ühenduse programmide kaudu, andes liikmesriikidele soovitusi, ning liikmesriigi ja ühenduse haridusasutuste koostöös.

Energia säästmine algab kodust. Komisjon ja teised ELi institutsioonid peaksid seetõttu asuma eeskuju näidates liidrirolli, demonstreerides uute, energiatõhusate tehnoloogiate kasutamist oma hoonetes, sõidukites, kontoriruumide sisustuses ning muudes energiat kasutavates seadmetes ning nähes oma talitustele ette asjakohased hanketingimused. Ühenduse keskkonnajuhtimis- ja keskkonnanäidatavate süsteemi (EMAS)³⁹ kohaldades tagab komisjon, et kõik komisjonile kuuluvad hooned sertifitseeritakse 2009. aasta lõpuks.

Mujal töötatakse kaasrahastamisel ühenduse programmidega nagu CIP⁴⁰ välja energiatõhususe juhtimiskavasid. Toetuse saajad viimistlevad suuniseid selle kohta, kuidas edendada energiatõhusaid tooteid ning koostada haridus- ja koolituskavad energeetikajuhtidele. Komisjon esitab 2006. aasta lõpuks VKEdes keskkonnaprogrammi (VKEd–keskkond), mis sisaldab energiasäästu käsitlevat nõuandekomplekti, ja töötab välja strateegilise energiatehnoloogia kava, mis käsitleb muu hulgas info- ja sidetehnoloogia panust energiasäästu.

Prioriteetne meede 9

Energiatõhusus hoonestatud aladel

Komisjon sõlmib 2007. aastal „Linnapeade pakti“, mis liidab alalise võrgustikku 20–30 Euroopa suurima ja eesrindlikuma linna linnapead. Pakti eesmärk on vahetada ja rakendada häid tavasid ning seeläbi suurendada oluliselt energiatõhusust linnakeskkonnas, kus kohalikud poliitilised otsused ja algatused on olulised, sealhulgas transpordisektoris.

Et tuua tegelikkuses näiteid energiatõhususe meetmetest ja poliitikast, korraldab komisjon „Säästva energia Euroopa“ kampaania raames ja programmi „Arukas energeetika – Euroopa“ toetusel igas liikmesriigis konkursi eesmärgiga anda välja auhind kõige energiatõhusamale koolile. Kõnealuse auhinna saaja väljavalmise kriteeriumide hulka kuulub koolirajatiste energiamajandus ja energiatõhusus, aga ka õpilaste teadmiste tase energiatõhususe ja säästvuse teemal. Kaalutakse ka üleeuroopalise auhinna andmist.

Täiendavad meetmed on esitatud lisas.

5.6. Rahvusvahelised partnerlussuhted

Vaatamata sellele, et energiatõhusus algab kodust, on see ka rahvusvaheline teema. EL peaks kasutama oma kahepoolset ja rahvusvahelist kaubandus- ja arengupoliitikat ning kokkuleppeid, aga ka lepinguid ja instrumente (kaasa arvatud dialooge), et edendada energiatõhusa tehnoloogia ja metoodika arendamist ja kasutamist.

³⁹ EMAS loodi määrusega (EÜ) nr 761/2001. (EÜT L 114, 24.4.2001, lk 1).

⁴⁰ Konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogramm 2007–2013. (KOM(2005)121 lõplik).

Prioriteetne meede 10

Energiatõhususe edendamine kogu maailmas

Selleks et edendada energiatõhusust kogu maailmas, teeb komisjon 2007. aastal algatuse, et jõuda raamlepinguni peamiste väliskaubanduse partnerriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Raamlepingus keskendutakse energiatõhususe suurendamisele lõpptarbimissektorites ja energia muundamisel ning lepatakse kokku arvukalt poliitilisi põhimõtteid ja meetmeid.

Eesmärgiga keskenduda energiatõhususele ja tugevdada seda kogu maailmas, teeb komisjon ettepaneku sõlmida rahvusvaheline raamleping, mis hõlmaks nii arenenud riike kui ka arengumaid, kaasa arvatud Ameerika Ühendriike, Brasiiliat, Hiinat, Indiat, Jaapanit ja Venemaad. Seda tehakse koostöös Ühinenud Rahvaste Organisatsiooniga, Rahvusvahelise Energiaagentuuriga, G8 riikidega (Gleneaglesi dialoog kliimamuutuse kohta), Maailma Kaubandusorganisatsiooniga, Maailmapangaga, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupangaga (EBRD), Euroopa Investeeringuspangaga (EIP) jt institutsioonidega. Lepingu eesmärk on arendada tihedamat koostööd energiatõhususe mõõtmise ja hindamise, kaupade ja teenuste energiatõhususe miinimumnõuete, märgistamise ja sertifitseerimise, energiaauditite, ooterežiimikadude, tegevusjuhendite jm valdkondades. Leping peaks hõlmama kõiki lõpptarbimissektoreid, sealhulgas transporti, aga ka energia muundamist, kus ülemaailmne säästupotentsiaal on eriti suur. Protsessi käivitamiseks korraldab komisjon 2007. aastal rahvusvahelist energiatõhusust käsitleva ulatusliku konverentsi.

6. Kokkuvõte ja pilguheit tulevikku

Käesolevas tegevuskavas ja selle lisas sätestatud meetmed võivad tulemusi andma hakata järgmise kuue, paljud aga järgmise kolme aasta jooksul. Rakendamise edenemist hinnatakse korrapäraselt toimuvate energiakasutuse strateegiliste läbivaatuste raames.⁴¹ Tegevuskava rakendamise käigus koostatakse 2009. aastal ulatuslik vahekokkuvõte. Energiat on võimalik säästa. Selleks vajalikud vahendid, toetusprogrammid, poliitika ja institutsiooniline suutlikkus tuleb panna toimima.

Sellegipoolest on käesolevas tegevuskavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks kõige rohkem vaja poliitilist tahet ja pühendumust riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Seepärast peaksid nõukogu ja Euroopa Parlament ning riigisised ja piirkondlikud poliitikakujundajad uuesti kinnitama oma täielikku pühendumust ning andma käesolevat tegevuskava heaks kiites ning selles poliitiliste prioriteetidena sätestatud ettepanekutega nõustudes selge ja ühemõttelise mandaadi selle rakendamise hõlbustamiseks.

⁴¹ KOM(2006) 105 (lõplik), 8.3.2006.

LISA: Ettepanud meetmed⁴²

Komisjon võtab järgmised meetmed:⁴³

1. Dünaamilised energiatõhususnõuded energiat tarbivate toodete, ehitiste ja teenuste jaoks

- ökodisaini direktiivi (2005/32/EÜ) rakendamine
 - koordineerida ökodisaini nõudeid, märgistamist ja stiimuleid (2007–2012)
 - töötada välja ökodisaini nõuded 14 prioriteetsele tooterühmale (2007–2009)
- ökodisaini nõuete väljatöötamine muude toodete suhtes (2008–2010);
- kohustuste võtmise toetamine energia säästmiseks (2007–2012)
- märgistamise raamdirektiivi (92/75/EÜ) rakendamine ja muutmine;
 - esitada komisjoni direktiivide eelnõud gaasi- ja elektrivesoojendite energiamärgistuse kohta (2007)
 - koostada täiendavad rakendusmeetmed märgistamiseks ning vaadata üle olemasolevad märgistused eesmärgiga korrastada neid iga viie aasta järel nii, et ainult 10–20% seadmetel on A-märgistus, ning kontrollides elutsükliga seotud kulusid ja eeldatavat energia kokkuhoidu (2007–2009)
 - käivitada direktiivi täitmise põhjalik uurimine (2007)
- kontoriseadmete energiatõhususmärgistuse (Energy Star) lepingu⁴⁴ rakendamine ja muutmine
 - sõlmida uus viieaastane leping (2007)
 - teha ettepanek muuta määrust (EÜ) nr 2422/2001 ühenduse kontoriseadmete energiatõhususmärgistuse programmi kohta (2007)
 - töötada välja rangemad energiatõhususnõuded kontoriseadmete jaoks (2007–2011)
- energia lõpptarbimise tõhususe ja energiateenuste direktiivi (2006/32/EÜ) rakendamine ja muutmine
 - koostada elektri- ja gaasisektori Euroopa reguleerivate asutuste töörühma (ERGEG) kaudu koostöös CEERiga vastastikuse mõistmise memorandum (2007)

⁴² Kõiki ettepanud meetmeid käsitletakse üksikasjalikumalt komisjoni talituste töödokumendis „Energiatõhususe tegevuskava analüüs“, SEK(2006) 1173.

⁴³ Sulgudes esitatud ajad väljendavad meetme orienteeruvat algusaega ja/või kestust.

⁴⁴ Määrus (EÜ) nr 2422/2001

- hinnata kogu ühendust hõlmavat valgete sertifikaatide kava (2008)

- parandada energiatõhusust käsitlevate riiklike hanketingimuste ühtsust (2008)
- püüda jõuda kokkuleppele rangemates ja ühtlustatud kriteeriumides vabatahtlike kokkulepete puhul, et oluliselt suurendada energiatõhusust (2009)
- anda välja mandaat energiaauditite Euroopa standardile (EN) (2008)
- teha ettepanek üksikasjalikumate mõõte- ja arveldusnõuete kohta (2009)
- kaaluda uute ja olemasolevate tehnoloogiate kindlakstegemise ja parandamise keskuse toetamist või loomist (2008)
- ehitiste energiatõhususe direktiivi (2002/91/EÜ) rakendamine ja muutmine
 - soovitada avalikule sektorile suuremat rolli uute tehnoloogiate ja meetodite tutvustamisel (2009)
 - teha ettepanek energiatõhususe miinimumnõuete täitmiseks ka alla teatava kasuliku kogupindalaga ehitiste suuremate renoveerimistööde korral (2009)
 - pakkuda välja energiatõhususe miinimumnõuded (kWh/m²) uute ja renoveeritud ehitiste ning nende osade suhtes, et uued ehitised jõuaksid alates 2015. aastast passiivmajade taseme⁴⁵ lähedale (2009)
 - kaaluda ettepanekut passiivsete kütte- ja jahutustehnoloogiate kasutuselevõtmise kohustuslikuks tegemiseks (2008. aasta lõpuks)
 - soovitada liikmesriikidele meetmeid väga kulutõhusate investeeringute rahastamiseks (2009)
- ehitustoodete direktiivi (89/106/EMÜ) rakendamine
 - käsitleda energiatõhususe küsimusi vajaduse korral ehitustoodete standardite puhul (2008)

2. Energia muundamise parandamine

- töötada välja energiatõhususe miinimumnõuded uutele elektri-, kütte- ja jahutussüsteemidele võimsusega alla 20 MW ning vajaduse korral kaaluda selliste nõuete kehtestamist suurema tootmisvõimsusega süsteemidele (2008)
- töötada koos varustava tööstusega välja hea töötava suunised olemasoleva tootmisvõimsuse kohta (2008)
- anda välja mandaat soojus- ja elektrijaamade inseneride sertifitseerimise Euroopa standardile (2008)
- leppida ERGEGi kaudu koostöös CEERiga kokku hea reguleerimistava juhendis ülekande- ja jaotuskadude vähendamiseks (2008)

⁴⁵

Sellisel, et kütteks ja jahutuseks oleks vaja minimaalselt välisenergiat.

- pakkuda välja uus reguleeriv raamistik, et edendada detsentraliseeritud energiatootmise pääsu ja ühendamist põhivõrkudesse (2007)
- koostootmise stimuleerimise direktiivi (2004/8/EÜ) rakendamine ja muutmine, sealhulgas
 - kiirendada suure tõhususega koostootmisüksuste arvutusmeetodite ühtlustamist (2008–2011)
 - anda välja mandaat koostootmisjaamade peainseneride sertifitseerimise Euroopa standardile (EN) (2008)
 - saavutada kokkulepe elektroonilise päritolugarantii ühtlustamise küsimuses (2007–2009)
 - teha ettepanek kehtestada rangemad nõuded turureguleerijatele koostootmise propageerimiseks (2008–2011)
 - teha ettepanek nõuda liikmesriikidelt koostootmiseks sobiva soojusvajaduse väljaselgitamist (2007–2008)
 - teha ettepanek nõuda liikmesriikidelt oma heitsoojuse kasutamise potentsiaali määratlemist (2007–2008)
 - teha ettepanek kehtestada kaugkütte energiatõhususe miinimumnõuded uue standardi põhjal (2007–2008)
 - püüda võtta vastu Euroopa standard ja energiatõhususe miinimumnõue mikrokoostootmisüksuste jaoks (2007–2009)

3. Transpordisektor

- meetmed, kaasa arvatud õigusaktid, et saavutada igakülgse ja järjekindla lähenemisviisi kaudu eesmärk 120 g CO₂/km 2012. aastaks. See eesmärk tuleks saavutada tuginedes 140 g CO₂/km eesmärgi saavutamisele vabatahtliku kokkuleppe kaudu aastateks 2008–2009
- tugevdada pärast komisjoni ettepanekut, mis käsitleb direktiivi keskkonnasõbralike maanteeveokite edendamise kohta (KOM(2005) 634), jõupingutusi puhtamate, arukamate, energiatõhusamate ja ohutumate sõidukite turgude arendamiseks (2007–2012)
- tõhustada ELi liiklus- ja reisiinfosüsteeme ning liikluskorraldust reaajas (2007–2012)
- julgustada finantseerimist energiatõhusate sõidukite turuletoomiseks (2007)
- teha autode kütusesäästlikkuse märgistamise direktiivi (1999/94/EÜ) muutmisettepanek (2007)
- anda välja mandaat rehvide veeretakistusjõu mõõtmise tunnustatud Euroopa standardi ja rahvusvahelise standardi kehtestamiseks (2008)
- arendada energiatõhususe miinimumnõudeid autode kliimaseadmetele (2007–2008)

- teha ettepanek rehvide märgistamissüsteemi kohta (2008)

- hõlbustada vabatahtlike kokkulepete sõlmimist ja soovitada muid meetmeid rehvirõhu täpsete mõõtmissüsteemide kohta (2008–2009)
- kaaluda rehvirõhu mõõtmissüsteemide kohustuslikku paigaldamist uutele sõidukitele (2008–2009)
- esitada roheline raamat linnatranspordi kohta, pannes ette ühised lahendused, mis põhinevad edukalt äraproovitud konkreetsetel meetmetel, sealhulgas vajaduse korral infrastruktuuri kasutamisel ning tee- ja ummikumaksudel (2007)
- teha ettepanekuid õigusaktide vastuvõtmiseks, millega ühtlustatakse kütusesäästlikkuse propageerimise nõudeid sõidukijuhtide õppekavades ja toetusprojektides (2008)
- soodustada SESAR-programmi⁴⁶ kaudu tõhusamat energiakasutust lennunduses (2007–2012)
- teha ettepanekuid õigusaktide kohta, mis kaasaksid lennundussektori ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (2006. aasta lõpp)
- kasutada ära laevade kerepesu optimeerimise võimalused (2007–2008)
- realiseerida sadamas olevatel laevadel kaldalt tuleva elektri energiasäästupotentsiaal, tehes ettepanekuid õigusaktide vastuvõtmiseks (2008–2009)
- edendada merelühisõite ja merekiirteesid (2007–2012)
- rakendada raudteetranspordi õiguslik raamistik (2007)

4. Energiatõhususe rahastamine, majanduslikud stiimulid ja energiahinnad

- püüda välja selgitada ja kõrvaldada liikmesriikide õiguslikud takistused energiateenustega tegelevatele ettevõtetele ja lepingute sõlmimisele energiatõhususe parandamiseks (2007–2009)
- kujundada välja teabevõrgustikega seotud kohalikud käibefondid tihedas koostöös Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga (EBRD), EIP grupi ja teiste rahvusvaheliste finantseerimisasutustega (2007–2009)
- hõlbustada koos Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupangaga (EBRD), EIP grupi ning rahvusvaheliste finantseerimisasutustega avaliku ja erasektori vahelisi partnerlussuhteid, et meelitada ligi laenude rahastamist, tagatisi ja riskikapitali VKEdele, energiateenustega tegelevatele ettevõtetele ning muudele energiateenuseid pakkuvatele ettevõtetele (2007)
- hõlbustada laenuraha hankimist energiatõhususe projektide finantseerimiseks uutes liikmesriikides struktuurifondide ja ühtekuuluvusfondi kaudu, sealhulgas mitmepereelamute ja sotsiaalkorterite sektoris (2007–2012)

⁴⁶ Euroopa ühtse õhuruumi lennuliikluse korraldamise uurimisprogramm „Ühtne Euroopa taevas“.

- edendada liikmesriikide ja piirkondade vaheliste koostöövõrkude rajamist, et tagada energiatõhususe valdkonna parimate tavade rahastamine (2007–2012)
- soodustada avalik- ja eraõiguslike energiatõhususe fondide ning rahastamisvõimaluste kasutamist VKEde ja avaliku sektori energiaauditite läbiviimiseks ning koos Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupangaga (EBRD), EIP grupiga ja ELi struktuurifondidega ja ühtekuuluvusfondiga energiaauditites kindlaks tehtud konkreetsetelt energiatõhusust hõlmavate investeeringute tegemiseks (2007–2012)
- julgustada ühenduse finantseerimise, näiteks konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi (CIP) raames kaasrahastatavate roheliste investeerimisfondide kasutamist VKEde tarvis, pidades silmas keskkonnahoidlike uuenduslike lahenduste edendamist (2007–2012)
- kaaluda kulusid ja eeliseid seoses maksusoodustuste kui ettevõtetele suunatud stiimuliga, mis peaks soodustama suurema hulga ja energiatõhusamate masinate ning seadmete tootmist ning julgustama tarbijaid selliseid masinaid ja seadmeid ostma (2007)
- koostada roheline raamat kaudse maksustamise kohta (2007) ning vaadata täiendavalt läbi energiamaksude direktiiv (2008), et integreerida paremini energiatõhususe ja keskkonnaaspektid (2008)
- teha ettepanek kaubandusliku diislikütuse maksustamiskorra loomiseks, eesmärgiga vähendada liikmesriikide maksumäärade liigseid erinevusi, et suurendada maanteeveo energiatõhusust, vähendades „tankimisturismi“ (2007)
- kutsuda nõukogu vastu võtma komisjoni ettepanekut (KOM(2005)261) siduda sõidukite maksustamine CO₂ heidetega ning kutsuda liikmesriike hõlmama juba neid muudatusi kavandatavatesse maksureformidesse (2007)

5. Tarbimisharjumuste muutmine

- näidata eeskujuna, lastes kõik komisjonile kuuluvad hooned sertifitseerida EMASi alusel (2007–2009) ning laiendada EMASi teistele ELi institutsioonidele (2010)
- tugevdada energiatõhusust käsitlevaid suuniseid EMASi määrust muutes (2007)
- võtta vastu energiatõhusust käsitlevad komisjoni hanketingimused (2008), edendada energiauhtimissüsteeme, suuniseid energiatõhusate toodete edendamise kohta ning tööstusele, VKEdele ja avalikule sektorile suunatud koolitusvahendeid ning esitada saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli (IPPC)⁴⁷ viitedokument (2007–2012)
- teha ettepanek soovitada liikmesriikidel käsitleda riiklikes õppekavades varustuskindluse ja kliimamuutuse küsimusi (2007); ühenduse programmid pakuvad selleks asjakohast teabematerjali ja koolitamissuuniseid (2007–2012)
- teha ettepanek energiatõhususele suunatud kutseharidusalgatuse kohta (2008)

⁴⁷ Saastuse kompleksset vältimist ja kontrolli käsitlev direktiiv (96/61/EÜ).

- sõlmida „Linnapeade pakt“ koos vastastikuse mõistmise memorandumiga energiatõhususe teemal, et vahetada ja rakendada parimaid toimumisviise ja moodustada alaline võrgustik (2007)
- luua ja hoida „Säästva energia Euroopa“ kampaania raames töös uusi võrgustikke (2007–2008)
- korraldada igas liikmesriigis konkurss eesmärgiga anda välja auhind kõige energiatõhusamale koolile (2007–2008)
- kaasata tegevuskava rakendamisse programmi „Arukas energeetika – Euroopa“ juhtasutus ning riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud energiaagentuurid (2007–2012)

6. Rahvusvahelised partnerlussuhted

- käivitada algatus rahvusvahelise energiatõhususe raamlepingu sõlmimiseks (2007)
- teha ettepanek sõlmida eksportiva tööstusega vabatahtlikud kokkulepped energiatõhususest teavitamise, energiatõhususe miinimumnõuete ja märgistamise kohta (2007–2012)
- suurendada energiatõhususe tähtsust energiat ja kaubandust käsitlevates lepingutes, kokkulepetes, dialoogides ja muudes koostööraamistikes (2007–2012)
- tihendada rahvusvahelist koostööd energiatõhususe miinimumnõuete täitmise arvestamise ja märgistamise valdkonnas (2007–2012)
- luua rahvusvaheline võrk teabe levitamiseks ja nõustamiseks seoses energiatõhusa tehnoloogiaga (2009)